

УДК 811.111:811.161.2]`255.4:821.111(73)-312.9Мар7Гра.08

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-215-47>**ФЕМІНІСТИЧНИЙ ІНТЕРВЕНЦІОНІЗМ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ ТВОРУ ДЖОРДЖА Р. Р. МАРТІНА «ГРА ПРЕСТОЛІВ»****FEMINIST INTERVENTIONISM IN THE UKRAINIAN TRANSLATION OF «A GAME OF THRONES»
BY GEORGE R. R. MARTIN****Тюріна С. О.,***orcid.org/0009-0004-9891-2725**аспірантка кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

У статті здійснено аналіз феномену феміністичного інтервенціонізму в сучасному українському художньому перекладі на матеріалі роману Джорджа Р. Р. Мартіна «Гра Престолів» та його перекладу Наталії Тисовської. Дослідження фокусується на проблематиці «політики перекладу» та ролі перекладача як активного ідеологічного суб'єкта, здатного впливати на рецепцію гендерних образів у культурі цільової мови. У роботі детально розглянуто теоретичні засади феміністичної теорії перекладу, зокрема концепції «втручання» (interventionism) та перекладацької видимості, запропоновані провідними західними дослідницями Шеррі Саймон та Луїзою фон Флотов. Проаналізовано, як ці теоретичні концепти реалізуються в практичній площині українського перекладу фентезійного тексту. Основну увагу приділено систематизації перекладацьких стратегій, які використовує Наталія Тисовська для досягнення гендерної адекватності. Виявлено, що перекладачка вдається до складного ідеологічного маневрування, яке включає не лише активні трансформації тексту, але й свідоме не-втручання. На прикладі образів Санси та Арії Старк продемонстровано, як стратегія вірної передачі бруталності оригіналу може слугувати феміністичним цілям, деконструюючи патріархальні міфи. Водночас, аналіз образів Кетлін Старк та Тиріона Ланістера виявив застосування стратегій модуляції (заміна мізогінної лексики на нейтральну) та доповнення (посилення політичної суб'єктності та раціоналізація жіночого гніву через синтаксичні зсуви). Встановлено, що феміністичний інтервенціонізм у виконанні Н. Тисовської дозволяє українському читачеві побачити приховані в оригіналі субверсивні сенси. Дослідження доводить, що переклад стає полем боротьби за гендерні смисли, а український переклад «Гри Престолів» є знаковим прецедентом утвердження гендерно-чутливої мовної практики.

Ключові слова: гендерна адекватність, Джордж Мартін, інтервенціонізм, Наталія Тисовська, стратегії перекладу, феміністична теорія перекладу.

The article provides an analysis of the phenomenon of feminist interventionism in contemporary Ukrainian literary translation based on George R. R. Martin's novel "A Game of Thrones" translated by Nataliia Tysovska. The research focuses on the issues of "translation politics" and the role of the translator as an active ideological agent capable of influencing the reception of gender images in the target culture. The work thoroughly examines the theoretical foundations of feminist translation theory, particularly the concepts of "interventionism" and translator visibility proposed by leading Western scholars Sherry Simon and Luise von Flotow. It analyzes the ways these theoretical concepts are implemented in the practical plane of Ukrainian translation of a fantasy text. Primary attention is paid to the systematization of translation strategies used by Nataliia Tysovska to achieve gender adequacy. It is revealed that the translator engages in complex ideological maneuvering, which includes not only active text transformations but also conscious non-intervention. Using the examples of Sansa and Arya Stark, it is demonstrated how the strategy of faithfully conveying the brutality of the original can serve feminist goals by deconstructing patriarchal myths. At the same time, the analysis of Catelyn Stark and Tyrion Lannister's characters revealed the application of modulation strategies (replacing misogynistic vocabulary with neutral terms) and supplementation (strengthening political agency and rationalizing female anger through syntactic shifts). It is established that feminist interventionism as performed by N. Tysovska allows the Ukrainian reader to see the subversive meanings hidden in the original. The study proves that translation becomes a battleground for gender

© Тюріна С. О., 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

meanings, and the Ukrainian translation of "A Game of Thrones" serves as a significant precedent for establishing gender-sensitive linguistic practices.

Key words: feminist translation theory, gender adequacy, George Martin, interventionism, Nataliia Tysovska, translation strategies.

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена зростанням інтересу до гендерних студій у перекладознавстві та необхідністю вироблення механізмів відтворення феміністичних дискурсів у вітчизняному літературному просторі [1, с. 35].

Сучасний етап розвитку гуманітарного знання характеризується глибинним переосмисленням ролі мови та перекладу у формуванні соціальної реальності. Перекладознавство, вийшовши за межі суто лінгвістичного аналізу еквівалентності, вступило у фазу так званого «культурного повороту», де центральне місце посідають питання ідеології, влади та ідентичності [2; 3]. У цьому контексті гендерна проблематика набуває особливої гостроти. Традиційна перекладацька етика, що вимагала від перекладача «невидимості» та абсолютної прозорості, часто ставала інструментом консервації патріархальних норм, прихованих у джерельних текстах [4, с. 35]. Феміністична теорія перекладу (ФТП), що виникла як відповідь на ці виклики, пропонує новий погляд на процес міжкультурної передачі текстів: переклад розглядається як майданчик для боротьби за смисли, де перекладач має право – і навіть обов’язок – втручатися в текст задля відновлення гендерної справедливості [5, с. 1–7].

Центральним поняттям у цьому новому дискурсі стає «феміністичний інтервенціонізм» (або «втручання»), що кидає виклик класичним уявленням про необхідність дотримання вірності оригіналу. У контексті феміністичної теорії, інтервенціонізм – це свідомо перекладацька стратегія, яка прямо протилежна ідеї «невидимого» перекладача. Це ідеологічний вибір, коли перекладач активно втручається в текст, щоб кинути виклик патріархальним нормам або мізогінним концепціям, присутнім в оригіналі [4, с. 24–25]. Для українського культурного простору, який переживає складний процес модернізації, питання «політики перекладу» є надзвичайно актуальним. Воно вимагає глибокого вивчення особистої позиції перекладача та впливу культурних контекстів на формування тексту перекладу.

Особливий інтерес становить застосування цих стратегій у жанрі фентезі [6]. Фентезійні світи часто насичені патріархальними структурами, насильством та архаїчними гендерними ролями [7]. Переклад таких текстів ставить перед перекладачем подвійний виклик: зберегти жанрову специфіку та атмосферу твору, і водночас не перетворити переклад на ретранслятор мізогінії. Роман Джорджа Р. Р. Мартіна «Гра Престолів» (перша книга саги «Пісня Льоду й Полум’я») є ідеальним матеріалом для аналізу, оскільки містить як жорсткі патріархальні конструкти, так і потужні субверсивні жіночі образи [8]. Український переклад, здійснений Наталією Тисовською, демонструє унікальний приклад того, як свідомі перекладацькі рішення сприяють створенню гендерно адекватних текстів в українському культурному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне підґрунтя для аналізу феміністичного інтервенціонізму складають класичні роботи західних дослідниць – передусім Шеррі Саймон [5] і Луїзи фон Флотов [4], – проте останні п’ять років принесли значне поживлення дискурсу, яке розширює ці концепти в напрямі транснаціональності, інтерсекційності та деколонізації. Опорною точкою досліджень стає критичне прочитання робіт Ш. Саймон щодо перекладу як акту створення культурної ідентичності; сучасні огляди та систематичні ревізії підтверджують, що переклад розглядають уже не лише як мовну операцію, а як політичний і культурний акт зі здатністю трансформувати гендерні наративи [9].

Луїза фон Флотов (включно з нещодавніми публікаціями) [10] підтверджує значення практичної класифікації стратегій перекладу в рамках феміністичної теорії: *supplementing* (доповнення), *prefacing/footnoting* (паратекстуальні інтервенції) і *hijacking* (активне «присвоєння»/

переписування). Однак сучасні дослідники підкреслюють, що застосування цих стратегій має бути чутливим до локальних мовних практик, колоніальних контекстів та інтерсекційних нерівностей, тобто їх потрібно адаптувати у бік транснаціонального і деколоніального підходу [11].

Роботи 2020–2024 рр. систематизують два великі тренди: (1) рух від локальної канадсько-західної школи ФТП до транснаціоналізації дисципліни (включно з пропозиціями деколонізувати методи та корпуси досліджень), і (2) посилена увага до інтерсекційності (перетину гендеру з расою, класом, колоніальним досвідом та тілесністю). Ці публікації також критикують універсалізм ранніх ФТП і закликають до більш різноманітних корпусів і методологій у міжнародних дослідженнях [12].

Окремий масив досліджень стосується методології й емпіричних підходів: з'явилися систематичні огляди літератури та міждисциплінарні дослідження (наприклад, рев'ю 2022 р.), які підсумовують, що феміністичний переклад найчастіше аналізують через дискурсивний аналіз паратекстів і компаративну лексико-стилістичну роботу [13]; проте бракує масштабних корпусних досліджень, що верифікували б частотність тих чи інших інтервенціоністських стратегій у різних жанрах (наприклад, у масовій літературі чи фентезі).

У контексті України: дослідження гендерної лексики, гендерно-нейтральної мови та питання гендерної адекватності в перекладі з 2020 р. отримали перші системні обробки (статті й звіти про гендерний профіль, дослідження гендерно-нейтральної мови 2021–2024 рр.) [14], але спеціалізованих робіт, що цілеспрямовано аналізували б застосування інтервенціоністських стратегій у перекладах українською масової літератури (зокрема фентезі), критично бракує. Це створює простір для комбінованого аналізу лексичного, синтаксичного й прагматичного рівнів художніх текстів.

Метою даного дослідження є виявлення, систематизація та комплексний аналіз стратегій перекладу, які використовує українська перекладачка Наталія Тисовська у своїй роботі над сагою «Пісня Льоду й Полум'я» Джорджа Р. Р. Мартіна, зокрема над першою книгою «Гра Престолів», вдаючись до свідомого феміністичного інтервенціонізму.

Об'єктом дослідження є мовний портрет жіночих персонажів в оригінальному тексті роману Дж. Р. Р. Мартіна «A Game of Thrones» та його українському перекладі «Гра престолів», виконаному Н. Тисовською. *Предметом* дослідження є перекладацькі трансформації та стратегії відтворення жіночих мовних портретів, що слугують маркерами феміністичного інтервенціонізму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз тексту роману та його перекладу дозволяє стверджувати, що досягнення «гендерної адекватності» в роботі Наталії Тисовської є результатом продуманої стратегії, яка варіюється від буквалізму до глибокої адаптації залежно від ідеологічного навантаження сцени. Ключова теза полягає в тому, що досягнення «гендерної адекватності» в цьому контексті є актом складного ідеологічного маневрування.

Феміністичний інтервенціонізм не завжди означає зміну тексту. Іноді найпотужніший феміністичний акт – це точна, незгладжена передача бруталності патріархальних норм; або, навпаки, точна передача субверсивних жіночих образів, створених самим автором.

Образ Санси Старк у романі є втіленням пасивного жіночого архетипу [4, с. 63]. Вона прагне відповідати соціальним очікуванням, «бути леді», що різко контрастує з поведінкою її сестри, Арії. Для Санси світ – це пісні про лицарів, і вона намагається ігнорувати жорстоку реальність. У ключовій сцені, де Сандор Кліган («Пек») руйнує її ілюзії, перекладачка обирає стратегію максимальної точності.

Оригінал: *Save yourself some pain, girl, and give him what he wants... He wants you to smile and smell sweet and be his lady love...* [15, с. 675].

Переклад: *Якщо боїшся болю, дівчинко, роби, як він хоче.... Він хоче, щоб ти всміхалася, гарно пахла й була панною його серця...* [16, с. 773].

Ця цитата – квінтесенція вимог патріархату до жінки: бути об'єктом естетичної насолоди (посміхатися, пахнути), а не суб'єктом дії. Перекладачка не пом'якшує цей момент. Вона передає його, використовуючи романтизоване «панною його серця». Це стратегічне не-втручання має глибокий сенс. Наталя Тисовська дозволяє тексту оригіналу самому деконструювати ідеали Санси. Якби перекладачка спробувала «врятувати» Сансу, змінивши лексику на більш нейтральну або сучасну, ефект жаху від усвідомлення її безправності зник би. Н. Тисовська змушує українського читача побачити насильство, приховане за мрією про «лицаря» і «панну серця». Вона не рятує героїню від жорстокої мови, а використовує цю жорстокість, щоб викрити механізми пригнічення.

Якщо Санса втілює пасивний архетип, то Арія – субверсивний. Вона відкрито бунтує проти гендерних ролей: *I don't want to be a lady!* [15, с. 208]. Мартін сам наділяє її рисами, що руйнують стереотипи, пов'язуючи її з «дикою» тіткою Ліанною.

Оригінал: *Ah, Arya. You have a wildness in you, child. «The wolf blood»... Lyanna had a touch of it... Lyanna might have carried a sword, if my lord father had allowed it. You remind me of her sometimes. You even look like her* [15, с. 208].

Переклад: *Ох, Аріє! В тобі є щось дикунське, дитинко. «Вовча кров»... У Ліанні теж була краплина... Якби мій лорд-батько дозволив, Ліанна б точно носила при боці меч. Ти навіть схожа на неї* [16, с. 238].

У цьому епізоді «дикість» (*wildness*) Арії легітимізується через жіночу лінію спадковості. Перекладачка знову обирає стратегію еквівалентної передачі. Важливо зауважити, що Тисовська не вдається до гіперкорекції: вона не додає фемінітивів (наприклад, «войовниця» для Ліанни), оскільки текст цього не вимагає. Сам факт бажання жінки носити меч у цьому сетингу є достатньо підривним. Феміністична позиція перекладачки тут полягає у довірі до оригіналу. Вона розпізнає феміністичний потенціал у словах Мартіна і забезпечує його повне відтворення в цільовій мові, не намагаючись «покращити» текст там, де автор вже виконав роботу з деконструкції гендеру.

Інтервенціонізм стає більш очевидним, коли йдеться про мову ворожнечі та об'єктивацію жінок. Стратегія модуляції полягає у свідомій зміні конотацій або семантичного навантаження лексеми [17, с. 510]. У феміністичному перекладі це стає актом відмови відтворювати патріархальний дискурс і вербальне насильство [4, с. 45].

Яскравим прикладом є сцена, де Тиріон Ланістер шукає собі коханку. В оригіналі використано слово *whore*, яке в англійській мові має виражено зневажливу, мізогінну конотацію; це не просто опис професії, а інструмент вербального приниження [18].

Оригінал: *Tyrion had sent Bronn back to find him a likely whore.... warn her of what I am... I seem to recall saying find me a whore, not make me an enemy* [15, с. 618, 620].

Переклад: *Щойно закінчився денний перехід, Тиріон послав туди Брона, щоб знайшов йому годящу повію... попередь, хто я... Пригадую, я просив тебе пошукати мені повію, а не нового ворога* [16, с. 706, 708].

Перекладачка мала в арсеналі прямі українські відповідники з аналогічним стилістичним забарвленням (наприклад, «шльондра», «курва», «хвойда» [19]). Натомість вона обирає лексему «повія», яка є стилістично нейтральною і констатує професію без додавання оціночного судження чи надмірного бруду [20]. Аналіз цього вибору демонструє свідому ідеологічну позицію. Це не є актом цензури чи «згладжування» характеру Тиріона. Це свідомо ідеологічна модуляція. Наталя Тисовська відокремлює голос персонажа (Тиріона, який звик об'єктивувати жінок) від голосу наративу, який транслює переклад. Вона відмовляється множити вербальне насильство там, де це можливо уникнути без втрати змісту.

Найбільш виразно феміністичний підхід проявляється в роботі з образом Кетлін Старк. Перекладачка використовує ледь помітні лексичні та синтаксичні зсуви, щоб посилити суб'єктність персонажки. У сцені військової наради, де північні лорди вагаються, Кетлін бере ініціативу на себе.

Оригінал: *Catelyn Stark shared all their doubts, but she had only to glance at Ser Stevron to see that he was not pleased... She had to act, and quickly. «I will go», she said loudly [15, с. 584].*

Переклад: *Кетлін Старк поділяла їхні сумніви... Вона мала діяти швидко й рішуче. «Поїду я», – гучно мовила вона [16, с. 669].*

В оригіналі Кетлін діє з необхідності (*She had to act... quickly*). Вона змушена діяти, бо чоловіки (Сер Стервон та інші) вагаються. В українському перекладі ця фраза трансформується: «Вона мала діяти... швидко й рішуче». Додавання лексеми «рішуче» – це значуща аддитивна інтервенція. Вона зміщує акцент з пасивної необхідності (просто «діяти») на активне вольове рішення («діяти рішуче»). Таким чином перекладачка посилює політичну суб'єктність Кетлін, представляючи її не просто як матір, що реагує на загрозу, а як свідому політичну гравчиню, яка перевершує чоловіків у рішучості.

Ще глибший рівень інтервенції спостерігається на рівні синтаксису при описі емоційного стану жінок. У патріархальній культурі жіночий гнів часто маргіналізується як істерія або ірраціональний сплеск. Тисовська протидіє цьому через зміну структури речень.

У сцені, де Кетлін переконує Неда прийняти посаду Правиці, демонструючи гостру політичну проникливість, звучать такі слова:

Оригінал: *«Honors?» Ned laughed bitterly. «In his eyes, yes,» she said. «And in yours?» «And in mine,» she blazed, angry now. Why couldn't he see? [15, с. 58].*

Переклад: *«Честь?» – гірко розсміявся Нед. «У його очах – так», – сказала вона. «А в твоїх?» «І в моїх теж», – розсердившись, спалахнула вона. Невже він не розуміє? [16, с. 71].*

В оригіналі стан описано двома розрізненими елементами: дією (*blazed*) та станом (*angry now*). Тисовська об'єднує їх у тісну причинно-наслідкову конструкцію: «розсердившись, спалахнула». Дієприслівниковий зворот «розсердившись» виступає логічною передумовою дії «спалахнула». Це легітимізує гнів Кетлін, представляючи його не як раптовий емоційний вибух, а як обґрунтовану, раціональну реакцію на політичну недалекоглядність чоловіка.

Цікаво, що перекладачка створює лексичний паралелізм, використовуючи те саме дієслово для Арії.

Оригінал: *«I don't want to be a lady!» Arya flared [15, с. 208].*

Переклад: *«Я не хочу бути леді!» – спалахнула Арія [16, с. 238].*

В оригіналі Мартін використовує різні дієслова (*blazed* для Кетлін, *flared* для Арії). Н. Тисовська свідомо обирає одне слово – «спалахнула». Це втручання лінгвістично пов'язує матір і доньку. Воно показує, що їхній нонконформістський дух має спільну природу. І Кетлін, і Арія «спалахують», коли стикаються з обмеженнями: Кетлін – з політичною інфантилізацією чоловіка, Арія – з соціальними рамками леді. Перекладачка конструює спільну жіночу ідентичність дому Старк, засновану на силі та опорі.

Також варто відзначити модуляцію в реакції Арії на порівняння з Ліанною:

Оригінал: *«Lyanna was beautiful,» Arya said, startled. [15, с. 208].*

Переклад: *«Ліанна була красуня», – збентежено мовила Арія [16, с. 238].*

Переклад *startled* (злякана, вражена) як «збентежено» пом'якшує реакцію. Арія не лякається думки про красу, навпаки – така передача підкреслює її нерозуміння того, чому краса (атрибут Ліанни) та сила (меч) сприймаються суспільством як взаємовиключні речі.

Висновки. Проведений аналіз підтверджує, що українська перекладачка Наталія Тисовська використовує феміністичний інтервенціонізм як свідомий ідеологічний інструмент. Її переклад роману «Гра Престолів» виходить далеко за межі простого мовного транскодування і стає актом культурного творення.

Дослідження виявило комплексний підхід до досягнення гендерної адекватності:

1. Стратегічне не-втручання: Використовується для оголення жорстокості патріархальних норм, дозволяючи тексту самому себе деконструювати.

2. **Модуляція:** Застосовується для очищення тексту від надмірної мізогінії, що не несе сюжетного навантаження, відокремлюючи голос наратора від голосу сексизму.

3. **Доповнення та синтаксична перебудова:** Використовуються для посилення суб'єктності героїнь (додавання «рішуче» для Кетлін) та раціоналізації їхніх емоцій (конструкція «розсердившись, спалахнула»).

Діяльність Наталії Тисовської є яскравим прикладом того, як переклад фентезі виходить за межі розваги. Він стає інструментом, що сприяє не лише оновленню перекладацьких норм, але й, що важливіше, утвердженню гендерної рівності в ширшому суспільному діалозі України. Перекладачка демонструє, що вірність оригіналу – це не сліпе копіювання слів, а вірність духу твору, який, у випадку Дж. Р. Р. Мартіна, містить потужний заряд критики патріархату, що потребує адекватного відтворення засобами української мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Долинський Є. В. Особливості перекладу гендерно маркованих елементів в англomовній художній прозі. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: філологічні науки (мовознавство)*. 2022. № 17. С. 35–40. DOI: <https://doi.org/10.24919/2663-6042.17.2022.6>.
2. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 132 с.
3. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
4. von Flotow L. Translation and gender: translating in the 'era of feminism'. Manchester : St. Jerome Publishing, 1997. 114 p.
5. Simon S. Gender in translation: cultural identity and the politics of transmission. London and New York : Routledge, 1996. 208 p.
6. Шуринок А., Прочуханова О. Аналітичний звіт за результатами всеукраїнського соціологічного дослідження рівня читання дітей та дорослих у 2024 році. URL: <https://surl.li/fpwhek> (дата звернення: 21.11.2025).
7. Raddeker H. B. Feminism and spirituality in fantastic fiction: Contemporary women writers in Australia. *Women's studies international forum*. 2014. Vol. 44. P. 154–163. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2013.12.009>.
8. Schubart R. Woman with dragons: Daenerys, pride, and postfeminist possibilities. *Women of ice and fire: gender, game of thrones and multiple media engagements*. New York, London : Bloomsbury Academic, 2016. P. 105–127.
9. Parham F. Exploring Sherry Simon's views on translation through a postmodern lens. *Babel: revue internationale de la traduction*. 2025. Vol. 73, no. 3. P. 354–376. DOI: <https://doi.org/10.1075/babel.24111.par>
10. von Flotow L. Feminist translation and translation studies: in flux toward the transnational. *PMLA/ Publications of the modern language association of America*. 2023. Vol. 138, no. 3. P. 838–844. DOI: <https://doi.org/10.1632/S003081292300072X>.
11. Castro O., Ergun E., von Flotow L., Spurno M. L. Towards transnational feminist translation studies. *Mutatis mutandis. Revista latinoamericana de traducción*. 2020. Vol. 13, no. 1. P. 2–10. DOI: <https://doi.org/10.17533/udea.mut.v13n1a01>.
12. Castro O., Ergun E., Bracke M. A., Spurlin W. J., Fonseca L. C. Transnationalizing feminist translation studies. insights from the Warwick school of feminist translation: a roundtable. *Journal of feminist scholarship*. 2024. Vol. 24, Spring. P. 4–26. DOI: <https://doi.org/10.23860/jfs.2024.24.02>.
13. Isra I., Musarat Y. Feminism and literary translation: a systematic review. *Heliyon*. 2022. Vol. 8, no. 3. P. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e09082>.
14. Коккіна Л., Марінашвілі М. Гендерно нейтральна мова в сучасному суспільстві як перекладознавча проблема. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*. 2021. Т. 46. С. 47–56. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.46.6>
15. Martin G. R. A Song of Ice and Fire. Book 1. A Game of Thrones. London : HarperCollins Publishers, 2011. 802 p.
16. Мартін Дж. Пісня льоду й полум'я. Книга 1. Гра престолів / пер. Н. Тисовська. Київ : КМ – БУКС, 2013. 800 с.

17. Molina L., Albir A. H. Translation techniques revisited: a dynamic and functionalist approach. *Meta*. 2002. Vol. 47, no. 4. P. 498–512.
18. *Cambridge Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/whore> (дата звернення: 20.11.2025).
19. *Словник.ua*. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=%D1%85%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%B4%D0%B0> (дата звернення: 21.11.2025).
20. *Словник.ua*. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 21.11.2025).

Дата надходження статті: 27.11.2025

Дата прийняття статті: 22.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025